

Náhrada škody, náklady řízení

Účelem zákona č. [290/2002](#) Sb., o přechodu některých dalších věcí, práv a závazků České republiky na kraje a obce, občanská sdružení působící v oblasti tělovýchovy a sportu) je zachování nemovitého majetku k účelům, jimž původně (v době přechodu ze státu do vlastnictví občanských sdružení působících v oblasti tělovýchovy a sportu) sloužil.

Právo na přiznání přiměřené a právním předpisem stanovené náhrady nákladů, které úspěšné straně v řízení vzniknou, je součástí práva na spravedlivý proces a také souvisí, pokud jde konkrétně o náklady právního zastoupení, s právem na právní pomoc ve smyslu čl. 37 odst. 2 Listiny. Pravidlo, dle něž lze úspěšné procesní straně přiznat náhradu toliko účelně vynaložených nákladů, se vztahuje na jakékoliv náklady řízení, tedy i na náklady spojené se zastupováním advokátem. Mohou se ale vyskytovat i situace, za nichž náklady spojené se zastupováním advokátem nebude možno považovat za nezbytné k řádnému uplatňování nebo bránění práva u soudu. O takový případ půjde zejména v případě zneužití práva na zastoupení advokátem.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 25 Cdo 3332/2013, ze dne 24.3.2015)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v právní věci žalobkyně České republiky - Úřadu pro zastupování státu ve věcech majetkových, se sídlem P., proti žalovanému Pošumavskému automotoklubu v AČR, pobočnému spolku, se sídlem K., zastoupenému JUDr. V.B., advokátem se sídlem K., o náhradu škody, vedené u Okresního soudu v Klatovech pod sp. zn. 10 C 240/2009, o dovolání žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Plzni ze dne 30. 5. 2013, č.j. 15 Co 171/2013-196, tak, že dovolání se zamítá.

Z odůvodnění:

Žalobkyně se po žalovaném domáhala zaplacení 970.296,- Kč a 2.408.532,- Kč z titulu náhrady škody, jež měla žalobkyni vzniknout tím, že žalovaný porušil ustanovení § 14 a § 15 odst. 4 zákona č. [290/2002](#) Sb. ve znění do 15. 6. 2010, jednak tím, že nenabídl žalobkyni bezúplatně spoluvlastnický podíl 3/10 nemovitostí, které daroval třetí osobě, když tyto nemovitosti se staly pro žalovaného nepotřebnými.

Okresní soud v Klatovech rozsudkem ze dne 8. 11. 2012, sp. zn. 10 C 240/2009-176, zamítl žalobu na zaplacení 559.167,- Kč a 2.408.532,- Kč, co do částky 411.129,- Kč řízení zastavil a rozhodl o náhradě nákladů řízení. Okresní soud vyšel ze zjištění, že žalovaný se stal na základě zákona č. [290/2002](#) Sb., o přechodu některých dalších věcí, práv a závazků České republiky na kraje a obce, občanská sdružení působící v oblasti tělovýchovy a sportu, vlastníkem domu na st., a pozemků st., st. a st. v k. ú. K. (dále jen předmětné nemovitosti). Darovací smlouvou ze dne 15. 11. 2006 převedl žalovaný ideální spoluvlastnický podíl 3/10 předmětných nemovitostí na Autoklub České republiky (AČR), který se zavázal dar využívat k činnosti v oblasti motoristického sportu. Žalovaný též uzavřel dne 15. 11. 2006 smlouvu o nájmu nebytových prostor v přízemí objektu v ulici v K. s tím, že uvedený prostor (zasedací místnost) bude využíván pro členy žalovaného. V řízení bylo dále prokázáno, že žalovaný využíval nemovitosti v době jejich přechodu pro provozování tiskárny a k organizování sportovních podniků a sportovních akcí. Ze stanov AČR soud zjistil, že originární právní subjektivitu má Autoklub České republiky a žalovaný je jeho organizační složkou, která vznikla registrací v AČR a

má odvozenou právní subjektivitu. Pokud žalovaný darovací smlouvou převedl id. 3/10 všech předmětných nemovitostí na Autoklub České republiky, pak jej převedl na subjekt, který má originární právní subjektivitu, nepřevodil podíl na úplně jiný subjekt, a proto nedošlo podle soudu k žádnému obohacení žalovaného, neboť darování bylo pouze za účelem získání finančních prostředků od AČR s tím, že se AČR zavázal dar využívat k činnosti v oblasti motoristického sportu, tedy ke stejné činnosti jako je užívá žalovaný. Soud dospěl k závěru, že darováním id. 3/10 předmětných nemovitostí nedošlo k porušení zákona ve smyslu ustanovení § 15 odst. 4 zákona č. [290/2002](#) Sb. Soud měl současně za to, že ačkoli žalovaný pronajal nebytové prostory třetí osobě, pak se pro žalovaného předmětné nemovitosti nestaly nepotřebnými, jelikož je užíval k účelu, ke kterému byly určeny ke dni přechodu vlastnictví podle § 14 cit. zákona, tedy k 1. 1. 2003, a to k organizování sportovních podniků a sportovních akcí.

K odvolání žalobkyně Krajský soud v Plzni rozsudkem ze dne 30. 5. 2013, sp. zn. 15 Co 171/2013-196, rozsudek soudu prvního stupně potvrdil ve výroku o věci samé, změnil jej ve výroku o náhradě nákladů řízení tak, že žalobkyně je povinna zaplatit žalovanému náklady řízení v částce 156.622,- Kč, a rozhodl o náhradě nákladů odvolacího řízení. Ohledně částky 2.408.532,- Kč, která odpovídá sedmi desetinám ceny předmětných nemovitostí, není žaloba podle odvolacího soudu důvodná, jelikož v tomto rozsahu jsou předmětné nemovitosti stále ve vlastnictví žalovaného a žalobce mohl vykonat své právo odpovídající nabídkové povinnosti žalovaného např. žalobou na nahrazení projevu vůle, a žádná škoda mu tedy nevznikla. V rozsahu tří desetin hodnoty předmětných nemovitostí, by bylo možné podle soudu teoreticky uvažovat o vzniku škody na straně žalobkyně, neboť ty byly převedeny na AČR, a stát tak přišel o své právo mající zcela jistě majetkovou hodnotu. Podle odvolacího soudu však nelze přehlédnout skutečnost, že spoluvlastnický podíl na předmětných nemovitostech byl převeden mateřské osobě, která sleduje stejný účel jako žalovaný, přičemž důvodem tohoto převodu bylo získání finančních prostředků na opravu předmětných nemovitostí. Tento převod sám o sobě neznamená, že by se majetek stal pro žalovaného nepotřebným. Odvolací soud uzavřel, že v situaci, kdy žalovaný převedl spoluvlastnický podíl ve výši 3/10 na AČR, nebylo povinností žalovaného nabídnout tento spoluvlastnický podíl přednostně bezúplatně do vlastnictví státu. Změna výroku o náhradě nákladů řízení před soudem prvního stupně byla odůvodněna zrušením vyhlášky č. [484/2000](#) Sb. nálezem Ústavního soudu ze dne 17. 4. 2013, sp. zn. Pl. ÚS 25/12; výše nákladů byla znovu stanovena podle vyhlášky č. [177/1996](#) Sb.

Proti rozsudku odvolacího soudu podala žalobkyně dovolání. Domnívá se, že rozhodnutí soudů obou stupňů řeší právní otázky, které v rozhodování odvolacího soudu dosud nebyly řešeny a které byly odvolacím soudem nesprávně právně posouzeny. Jde o otázky, a) zda právní úprava ustanovení § 15 odst. 4 zákona č. [290/2002](#) Sb. ve znění platném do 15. 6. 2010 zakládala právo státu na vydání nemovitostí, např. žalobou na nahrazení projevu vůle nebo náhradu škody v případě, když nabyvatel nemovitosti (jejich část) nepotřeboval ke své činnosti a nenabídl je k bezúplatnému převodu do vlastnictví státu; b) zda se lze domáhat náhrady škody v případě nesplnění povinnosti nabídky bezúplatného převodu majetku do vlastnictví státu od nabyvatele majetku podle § 14 zákona č. [290/2002](#) Sb. ve znění platném do 15. 6. 2010, když majetek byl převeden mateřské osobě, tj. osobě, již je nabyvatel organizační složkou s vlastní právní subjektivitou, a c) zda odvolací soud neměl při svém rozhodování o odvolání zohlednit náročnost soudního sporu s odkazem na nález Ústavního soudu ze dne 17. 4. 2013, sp. zn. Pl. ÚS 25/12, a snížit náklady řízení uložené soudem prvního stupně. Dále dovolatel snáší argumentaci ve prospěch názoru, že uvedené právní otázky byly odvolacím soudem posouzeny nesprávně, a navrhuje, aby Nejvyšší soud rozsudek odvolacího soudu zrušil a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení.

Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 10a o. s. ř.) dospěl k závěru, že dovolání bylo podáno včas osobou oprávněnou (§ 240 odst. 1 o. s. ř.), zastoupenou pověřeným zaměstnancem s právníkem vzděláním (§ 241 odst. 2 písm. b), odst. 4 o. s. ř.), je přípustné podle § 237 o. s. ř., není však důvodné.

Otázka, zda právní úprava ustanovení § 15 odst. 4 zákona č. [290/2002](#) Sb. ve znění platném do 15. 6. 2010 zakládala právo státu na vydání nemovitostí, např. žalobou na nahrazení projevu vůle, přípustnost dovolání nezakládá, neboť nahrazení projevu vůle k převodu nemovitostí na žalobce není předmětem řízení a rozhodnutí odvolacího soudu na jejím řešení nespočívá; zmínka o této možnosti byla jen podpůrným argumentem k závěru o neopodstatněnosti žaloby na náhradu škody.

Podle § 15 odst. 4 zákona č. [290/2002](#) Sb., o přechodu některých dalších věcí, práv a závazků České republiky na kraje a obce, občanská sdružení působící v oblasti tělovýchovy a sportu a o souvisejících změnách, ve znění účinném do 15. 6. 2010, nemovité věci, které přecházejí do vlastnictví nabyvatele, musí být po dobu 10 let ode dne jejich nabytí užívány pouze k účelu, ke kterému byly užívány ke dni přechodu vlastnictví podle § 14. Stanou-li se před uplynutím této doby pro nabyvatele pro tento účel nepotřebnými, musí být přednostně nabídnuty bezúplatně do vlastnictví státu. Pokud stát nepřijme písemnou nabídku nabyvatele ve lhůtě dvou měsíců od jejího doručení, naloží nabyvatel s těmito věcmi bez uvedených omezujících podmínek.

Podle judikatury Nejvyššího soudu je v rozporu se zákonem jednání žalovaného, který nesplnil svou zákonnou povinnost vůči státu a nemovitosti bez učinění řádné nabídky bezúplatného zpětného převodu převedl na jiného. Jednání žalovaného, byť je porušením jeho zákonné povinnosti, nezakládá důvod absolutní neplatnosti kupní smlouvy podle § 39 obč. zák., a vzhledem k ustanovení § 40a obč. zák. nepřichází v úvahu ani relativní neplatnost (srov. rozsudky Nejvyššího soudu ze dne 30. 7. 2014, sp. zn. 25 Cdo 2406/2013, a ze dne 28. 1. 2015, sp. zn. 25 Cdo 1875/2014).

Nerespektování zákonné nabídkové povinnosti vůči státu ve smyslu ustanovení § 15 odst. 4 zákona č. [290/2002](#) Sb., nezpůsobuje neplatnost následného převodu na nového nabyvatele, státu následně nezůstává zachováno právo na bezúplatný převod od nového nabyvatele a ten již žádnou nabídkovou povinnost vůči státu nemá. Stát, vůči němuž nebyla nabídková povinnost ze strany původního vlastníka respektována, se může domáhat náhrady škody podle § 420 obč. zák., jelikož porušení nabídkové povinnosti státu představuje škodu ve formě ušlého zisku a znamená ztrátu očekávaného přínosu (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. 7. 2014, sp. zn. 25 Cdo 2550/2012).

Jestliže nedošlo k převodu vlastnictví 7/10 předmětných nemovitostí ze žalovaného na třetí osobu, je správný závěr odvolacího soudu, že žalobkyni nemohla vzniknout škoda představující hodnotu uvedeného spoluvlastnického podílu.

Otázkou zůstává, zda bezúplatným převodem 3/10 předmětných nemovitostí na AČR, aniž byl tento podíl nabídnut žalobkyni, došlo k porušení (zákonné) povinnosti ve smyslu § 15 odst. 4 zákona č. [290/2002](#) Sb. ve znění účinném do 15. 6. 2010 a ke vzniku škody na straně žalobkyně.

I v tomto směru se dovolací soud ztotožňuje se závěrem odvolacího soudu, že vzhledem ke specifickému vztahu převodce (žalovaného) jako organizační jednotky nabyvatele, jejichž účel je shodný, s přihlédnutím k okolnosti, že byl převeden pouze spoluvlastnický podíl menšího rozsahu a jeho převodem byly získány finanční prostředky na opravu a údržbu předmětných nemovitostí, nebylo povinností žalovaného nabídnout podíl přednostně státu. Takový výklad je v souladu s účelem zákona, jímž bylo nepochybně zachováno nemovitého majetku k účelům, jimž původně (v době přechodu ze státu do vlastnictví občanských sdružení působících v oblasti tělovýchovy a sportu) sloužil.

Zpochybňuje-li dovolatelka závěr, že majetek nepřestal sloužit svému účelu, přehlíží, že dovolací soud není oprávněn přezkoumávat rozsudek odvolacího soudu z hlediska správnosti skutkových zjištění (§ 241a odst. 1 o. s. ř.).

Závěr odvolacího soudu, že žalovaný neporušil povinnost přednostně bezúplatně nabídky

spoluvlastnického podílu předmětných nemovitostí státu, je tudíž správný.

K námitce dovolatelky ohledně přiměřenosti výše nákladů řízení před soudy obou stupňů je třeba odkázat na rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 15. 5. 2013, sp. zn. 31 Cdo 3043/2010, uveřejněný pod č. 73/2013 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, a usnesení Nejvyššího soudu ze dne 20. 8. 2014, sp. zn. 29 Cdo 1701/2014. Z citovaných rozhodnutí vyplývá, že poté, co byla nálezem Ústavního soudu ze dne 17. 4. 2013, sp. zn. Pl. ÚS 25/12, uveřejněným pod číslem 116/2013 Sb., zrušena vyhláška č. 484/2000 Sb., kterou se stanoví paušální sazby výše odměny za zastupování účastníka advokátem, se odměna za zastupování advokátem určí podle vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif). Nárok na náhradu nákladů řízení má základ v procesním právu a vzniká teprve na základě pravomocného rozhodnutí soudu, které má v tomto směru konstitutivní povahu (srov. např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 16. 9. 2011, sp. zn. 25 Cdo 3178/2009, či rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 6. 9. 2013, sp. zn. 25 Cdo 272/2012).

Právo na přiznání přiměřené a právním předpisem stanovené náhrady nákladů, které úspěšné straně v řízení vzniknou, je součástí práva na spravedlivý proces a také souvisí, pokud jde konkrétně o náklady právního zastoupení, s právem na právní pomoc ve smyslu čl. 37 odst. 2 Listiny (srov. nález Ústavního soudu ze dne 11. 6. 2009, sp. zn. II. ÚS 2811/08).

Pravidlo, dle něž lze úspěšné procesní straně přiznat náhradu toliko účelně vynaložených nákladů, se vztahuje na jakékoliv náklady řízení, tedy i na náklady spojené se zastupováním advokátem (na odměnu za zastupování, paušální náhradu hotových výdajů a náhradu za daň z přidané hodnoty). Za účelně vynaložené náklady ve smyslu § 142 odst. 1 o. s. ř. lze považovat takové náklady, které musela procesní strana nezbytně vynaložit, aby mohla řádně hájit své porušené nebo ohrožené subjektivní právo u soudu. Náklady spojené se zastoupením advokátem tomuto vymezení zpravidla budou odpovídat. Tomuto pravidlu však nelze přisuzovat absolutní, bezvýjimečnou povahu; mohou se vyskytovat i situace, za nichž náklady spojené se zastoupením advokátem nebude možno považovat za nezbytné k řádnému uplatňování nebo bránění práva u soudu. O takový případ půjde zejména v případě zneužití práva na zastoupení advokátem (srov. nález Ústavního soudu ze dne 25. 7. 2012, sp. zn. I. ÚS 988/12).

Sama konstrukce odměny advokáta a náhrady hotových výdajů podle vyhlášky č. 177/1996 Sb. činí náhradu nákladů zastoupení advokátem závislou na peněžní hodnotě předmětu řízení a počtu úkonů právní pomoci, čímž při zachování paušalizace nezbytné pro jednotné a efektivní rozhodování o nákladech řízení současně vyhovuje požadavku přiměřenosti formulovanému v nálezu Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 25/12.

Z hlediska věcné náročnosti sporu, počtu provedených úkonů ve věci, časové náročnosti a účelnosti vymáhání práva, jakož i účelnosti vymáhání tvrzeného nároku žalobkyně a způsobu skončení věci, dovolací soud neshledal, že by provedené úkony právní služby byly neúčelné, či zastoupení advokátem v předmětné věci bylo zneužitím práva.

Uplatněný dovolací důvod nesprávného právního posouzení nebyl naplněn, a proto Nejvyšší soud dovolání žalobkyně jako nedůvodné zamítl podle § 243d písm. a) o. s. ř.

zdroj: www.nsoud.cz

Právní věta - redakce.

Další články:

- [Střídavá péče](#)
- [Restituce](#)
- [Majetková podstata \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Náhrada škody \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Odpovědnost státu za újmu \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Předběžné opatření](#)
- [Valná hromada \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Pracovní doba](#)
- [Exekuce](#)
- [Důkazní břemeno](#)
- [Dokazování, neúčinnost právního jednání](#)